

WIOSNA
2006

O NAS
KONTAKT
SPIS TREŚCI
ARCHIWUM

EROTYZM NAD WISŁĄ

STRONA

1

2

3

4

Wiesław Ślósarz

Erotyzm, zgodnie z definicją Z. Lwa-Starowicza, oznacza:

„zainteresowanie i odczuwanie przyjemności wiążące się z atrakcyjnością fizyczną i psychiczną osób w relacjach hetero- czy homoseksualnych. Jest pojęciem nadrzędnym wobec seksu, seksualności. Erotyzm jest cechą specyficzną ludzką, nadaje seksualności ponadbiologiczne i ponadprokreacyjne wartości, wyraża nową, ewolucyjną fazę rozwoju seksualności. Erotyzm obejmuje biologiczny, psychiczny, społeczny, kulturowy wymiar. Złożoność erotyzmu wyraża jego wielowarstwowa struktura. Zaczynając od warstwy najgłębszej i pierwotnej można wyodrębnić następujące:

- libido
- seksualność
- identyfikacja płciowa
- podstawowa orientacja seksualna (hetero-, bi- lub homoseksualna)
- preferencje seksualne
- rola płciowa
- ekspresja erotyczna (reaktywność seksualna, związki uczuciowe, miłość erotyczna, twórczość erotyczna, mistyka i ekstaza erotyczna).

O ile pierwsze dwie warstwy łączą świat człowieka ze światem przyrody, to pozostałe są specyficzne dla człowieka. W zainteresowaniu erotycznym szczególną uwagę kieruje się do warstwy ostatniej, której kreatywność jest zróżnicowana w zależności od płci, typu osobowości, cech indywidualnych, uwarunkowań społecznych, kulturowych, religijnych (Lew-Starowicz, Encyklopedia erotyki, 2001 s. 181).

W początkach państwa polskiego rodzina miała charakter patriarchalny. Głową rodziny był ojciec, a kobiety i dorośli dzieci, również żonaci synowie, byli mu podporządkowani. W rodzinie bardzo ważne były koligacje, a więzy krwi i system pokrewieństwa zobowiązywały do okazywania sobie pomocy i wsparcia w trudnych sytuacjach. Typowym zjawiskiem była zbiorowa zemsta za doznane krzywdy. Przeciętą rodziną nie była liczna. Z zachowanych źródeł historycznych wynika, że liczyła od jednego do trójki dzieci. Małżeństwa były monogamiczne, a kobiety wcześnie wydawano za mąż, średnio, gdy miały 14-15 lat. Żony były wierne, a po zgonie męża, często dobrowolnie wybierały śmierć, chociaż nie było takiego przymusu. Na przestrzeni kolejnych wieków charakter i model rodziny ulegał wielokrotnym przemianom; istniały jednak pewne stałe elementy, które zachowały się do dziś. Do najważniejszych z nich należy: osiadły tryb życia, związek rodziny z własnym gospodarstwem, monogamia i patriarchalny charakter relacji między mężem i żoną, wyraźny podział ról - kobiety zajmują się domem i dziećmi, a mężczyźni pracą, która stanowi materialną podstawę rodziny. Typowym zjawiskiem jest większa swoboda seksualna mężczyzn, zwłaszcza młodych, i ograniczenia w tej dziedzinie narzucane kobietom.

Na przestrzeni ostatnich czterdziestu lat pojawiły się też nowe uwarunkowania kulturowe, które zmieniły obraz współczesnej rodziny.

WIOSNA
2006

O NAS
KONTAKT
SPIS TREŚCI
ARCHIWUM

Przeobrażenia wynikające głównie z rozwoju cywilizacyjnego wiążą się obecnie z powstawaniem nowych zjawisk o zasięgu masowym. Należą do nich:

1. Zmniejszenie liczebności dzieci w rodzinie. Obowiązującym modelem jest rodzina 1-2 dietna.
2. Emancypacja kobiet oraz wzrost ich zawodowej aktywności.
3. Początki ewolucji rodziny w stronę matriarchatu.
4. Wzrost zakresu patologii, w tym wzrost liczby rodzin niepełnych, rozwodów, matek samotnie wychowujących dzieci, alkoholizmu w rodzinie.
5. Zmniejszenie zakresu wolnego czasu poświęcanego rodzinie zarówno przez ojca, jak i matkę.
6. Wzrost liberalizacji obyczajowej, w tym postaw wobec seksu, wobec przedmałżeńskiej aktywności seksualnej, wobec rozwodów.
7. Ograniczenie roli Kościoła w kreowaniu relacji rodzinnych.

Omawiając zagadnienia rodziny w kulturze polskiej nie można pominąć rodziny polonijnej. Według danych szacunkowych, co trzeci Polak mieszka na stałe poza granicami kraju. Mówiąc ogólnie, najstarsza polska emigracja reprezentowała model rodziny patriarchalnej, głównie wiejskiej, bowiem z tego środowiska wywodziła się zdecydowana większość emigrantów. W modelu tym, przy wyborze małżonka, dużą wagę przywiązywano do stanu materialnego. Podział ról był ostro rozgraniczony: kobiety zajmowały się prowadzeniem domu i wychowaniem dzieci, a mężowie pracą na roli. Dzieci miały krótki okres beztroskiego dzieciństwa i wczesnie angażowane były w zajęcia gospodarskie. W rodzinie, na co dzień nie

okazywano sobie czułości, dominowała surowość wobec dzieci, chłodne relacje emocjonalne między małżonkami. U kobiet wysoko oceniano: płodność, dziewictwo i brak przedmałżeńskich doświadczeń seksualnych oraz wierność mężowi. Mężczyźni cenieni byli za gospodarność, siłę fizyczną i mocny, stabilny charakter. Bogate były obyczaje wiążące się z ważnymi wydarzeniami w rodzinie, takimi jak: narodziny dziecka, chrzest, wesele, pogrzeb oraz święta kościelne, szczególnie Wielkanoc i Boże Narodzenie. Wesele było końcem okresu młodości kobiety, po którym wchodziła ona w kierat wielu obowiązków i wytężonej pracy. Wartości religijne wyznaczały rygorystyczny seksualny i obyczajowy. Do typowych elementów tego modelu należały: dominacja tradycji, autorytaryzm ojca, formalizacja stosunków wewnętrznych, tradycjonalizm światopoglądowy.

Druga duża fala emigracji w okresie II wojny światowej była znacznie bardziej zróżnicowana i obejmowała wszystkie środowiska społeczne: pozbawioną przywilejów i majątków szlachtę, robotników, chłopów oraz inteligencję. Ta ostatnia stanowiła dużą część ogółu osób opuszczających ojczyznę.

Trzecia, najnowsza fala emigracji, była głównie emigracją zarobkową. Dominowały w niej osoby wykształcone, mające kwalifikacje zawodowe, wychowane w kraju socjalistycznym. Grupa ta miała duże zdolności asymilacji, ale charakteryzowała się mniejszą potrzebą kontynuowania tradycji narodowych i patriotycznych. W konsekwencji tego, wiele rodzin uległo na obczyźnie wynarodowieniu.

Badania psychologiczne i socjologiczne prowadzone w środowiskach polonijnych pozwalają stwierdzić, że wiele

STRONA

1

2

3

4

WIOSNA
2006

O NAS
KONTAKT
SPIS TREŚCI
ARCHIWUM

tradycji zanika. Typowym zjawiskiem jest wzrost liczby małżeństw mieszanych, przy czym szczególnie chętnie wchodzi w takie związki Polki. W małżeństwach tych istnieją różne modele kulturowe, większy jest liberalizm wychowawczy, ale też większe jest wynarodowienie - blisko 99% dzieci nie mówi po polsku. Zjawisko to tłumaczy się ujawnieniem potrzeb asymilacyjnych. Jedynie w starszych pokoleniach podtrzymuje się polskie tradycje poprzez kontakt z klubami i organizacjami polonijnymi, ale też poprzez narodowe wyroby w mieszkaniu, narodowe potrawy oraz język i zwyczaje świąteczne.

Z badań przeprowadzonych w Polsce w latach 90-tych wyłania się następujący, przedstawiony poniżej, obraz zachowań i postaw wobec seksu. Zdecydowana większość wychowuje się w pełnych rodzinach, w których dzieci mają lepszy kontakt z matką, niż z ojcem. Rodzice są bardziej wymagający wobec córek, unikają edukacji seksualnej, a seks jest często tematem tabu. 87% dziewcząt i 92% chłopców jest zadowolonych ze swojej płci.

Źródłem uświadomienia seksualnego są najczęściej rówieśnicy i publikacje. Masturbuje się 66% chłopców i mniej niż 50% dziewcząt. Ponad połowa badanych akceptuje zachowania autoerotyczne, ale 33% wierzy w jej negatywne następstwa dla zdrowia. Od 18 roku życia 66% mężczyzn i 50% kobiet uprawia petting, czyli pieszczoty dolnych części ciała, najczęściej z inicjatywy mężczyzn. Do 20 roku życia inicjuje seksualnie większość Polaków, a współżycie przedmałżeńskie jest powszechnie akceptowane. Statystyczny mieszkaniec naszego kraju współżyje przez 40 lat, a ponad 60% jest zadowolonych ze swojej aktywności seksualnej. Średnia częstotliwość współżycia

waha się od kilku razy na tydzień do kilku razy w miesiącu. 89% aktywnych seksualnie kobiet osiąga orgazm. Kobiety są zdecydowanie bardziej wierne w małżeństwie, a prawie 50% mężczyzn zdradza swoje żony. Z pozycji współżycia najbardziej ceniona jest klasyczna, rzadziej odwrotna, od tyłu, siedząca. Kontakty oralne ceni 33% mężczyzn i 20% kobiet, natomiast kontakty analne nie są popularne. Skłonność do wzbogacania życia seksualnego mają głównie osoby młode i lepiej wykształcone.

Potrzeba seksualna współwystępuje z wysokimi oczekiwaniami seksualnymi od małżeństwa, samoakceptacją na płaszczyźnie seksualnej, częstotliwością i przyjemnością realizacji zachowań seksualnych. Różnice pomiędzy płciami polegają głównie na tym, że tylko w grupie kobiet, wzrostowi potrzeby seksualnej, z jednej strony odpowiada wzrost oczekiwań seksualnych od małżeństwa, przy jednoczesnym spadku znaczenia norm moralnych, z drugiej zaś, rośnie akceptacja zróżnicowanych form kontaktu seksualnego (Ślósarz 2003b). W grupie kobiet potrzeba seksualna współwystępuje z hedonistycznym nastawieniem do życia, a wśród mężczyzn z pasywnym stylem życia (Ślósarz, 2000b).

Najczęściej realizowanymi wartościami seksualnymi są te związane ze wzmocnieniem więzi uczuciowej, poczuciem stabilności związku z partnerem, poczuciem akceptacji, zaspokojeniem seksualnym, poczuciem bliskości, wspólnoty i wzajemnego poparcia, dobrym i pogodnym samopoczuciem, poczuciem własnej kobiecości-męskości i poczuciem bezpieczeństwa. Wśród wartości najrzadziej realizowanych

STRONA

1

2

3

4

WIOSNA
2006

O NAS
KONTAKT
SPIS TREŚCI
ARCHIWUM

znalazły się: poczucie mocy, prokreacja, możliwość załagodzenia konfliktu z partnerem oraz inspiracja do twórczości. Badania wykazały, że system wartości cechuje się dużą spójnością. Oznacza to, że seks pełni w życiu człowieka różnorodną rolę, nie ograniczając się jedynie do świata wartości biologicznych - związanych z reprodukcją, czy hedonistycznych - związanych z redukcją napięcia, lecz służy ekspansji jednostki, wzbogaceniu jej życia, a także rozwojowi partnerstwa seksualnego i wzmocnieniu więzi uczuciowej.

Różne są oczekiwania od małżeństwa u kobiet i mężczyzn. Oczekiwania seksualne odnośnie małżeństwa odgrywają większą rolę u mężczyzn, niż u kobiet. Obejmują zarówno ich własną satysfakcję seksualną, jak i satysfakcję partnerki. Kobiety natomiast znacznie wyżej cenią oczekiwania zaliczane do grupy: partnerstwa, emocjonalnych, opiekuńczych i materialnych.

Analiza zachowań seksualnych wskazuje, że pocałunek pełni ważną rolę w aktywności seksualnej charakteryzującej się różnym stopniem permissywności. Charakterystyczna jest tendencja do odchodzenia od zachowań mało permissywnych w przypadku występowania zachowań bardziej wyrafinowanych. Kobiety częściej szczytują w czasie stymulacji oralnej, niż podczas pieścot manualnogenitalnych. Kobiety są bardziej od mężczyzn otwarte na stymulację doprowadzającą do ejakulacji pozawaginalnej. Fantazje seksualne nie są związane z brakiem urozmaicenia w czasie współżycia. Typowe jest współwystępowanie masturbacji z zachowaniami manualnogenitalnymi, co może wskazywać na transponowanie doświadczeń autoerotycznych na związek partnerski. Mimo, że masturbacja u kobiet

obejmuje szerszy zakres zachowań, to nie ma ona charakteru kompensującego brak kontaktów seksualnych tak, jak to jest najprawdopodobniej w grupie mężczyzn. Model współżycia oparty jest na aktywności mężczyzny i względnej pasywności kobiety. Mężczyźni są przy tym bardziej niż kobiety otwarci na różnego rodzaju formy podnieć i kontaktu seksualnego i czerpią z seksu więcej przyjemności. Ich aktywność jest ukierunkowana nie tylko na osiąganie własnej satysfakcji seksualnej, ale obejmuje również różnego rodzaju pieścoty mające na celu zaspokojenie seksualne kobiet. Wraz z wiekiem rośnie pasywność zarówno kobiet, jak i mężczyzn, co prowadzi do spadku atrakcyjności współżycia i satysfakcji seksualnej.

Dominującą tendencją u Polaków jest łączenie współżycia seksualnego z miłością i motywacją zdrowotną, z tym, że u mężczyzn częsta jest również motywacja ludyczna. Dziewictwo nie jest cenioną wartością dla 69% kobiet i 79% mężczyzn. Poglądy Polaków wobec homoseksualizmu, prostytutki i pornografii są spolaryzowane. Z punktu widzenia postaw wobec seksu i obyczajowości seksualnej w Polsce istnieją dwa społeczeństwa. Tradycyjne podejście do współżycia jest częściej spotykane u osób z niższym poziomem wykształcenia, mieszkańców małych miast i wsi, bardziej religijnych. Postawy tolerancyjne i liberalne częściej ujawniają osoby lepiej wykształcone, mieszkające w dużych miastach i mniej religijne. W ostatnich latach zaobserwować można upowszechnienie się takich postaw i zachowań, jak w innych krajach Zachodu.

Wiesław Ślósarz

STRONA

1

2

3

4

SKOMENTUJ
ARTYKUL